

Bir Kuzuda Saptanan Subklinik Küçük Ruminant Vebası (Peste Des Petits Ruminants, Ppr) Vakası

İsmail AYTEKİN¹

¹İlçe Tarım Müdürlüğü Şuhut/AFYONKARAHİSAR

ÖZET: Vaka Afyonkarahisar İli Sandıklı İlçesi Dodurga Köyü'nden Sandıklı İlçe Tarım Müdürlüğüne muayene ve tedavi için getirilen 9 aylık, erkek sakız melezi bir kuzudur. Hastanın yapılan klinik muayenesinde vücut sıcaklığı 39.4 °C, solunum sayısı 32/dk ve kalp frekansı 106/dk bulunmuştur. Hayvanın halsiz, durgun ve zayıf olduğu, hareket etmek istemediği, sırtı kambur ve karnı çekik tuttuğu gözlenmiştir. Ayrıca diş etlerinde, dilde, yanaklarda nekrotik lezyonlar ve proliferasyonlar olduğu görülmüştür.

Klinik muayeneler sonucu PPR'in subklinik formu olacağı düşünülerek kestirilen hastadan alınan marazi maddeler (lenf yumrusu, dalak, karaciğer ve antikoagülanlı kan) Konya Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsüne gönderilmiştir. Laboratuvar incelemelerinde, numunelerde immunocapture-ELISA yöntemiyle PPR antijenlerinin varlığı görülmesi sonucu vakada PPR tanısı konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kuzu, PPR, Subklinik

A Subclinic Peste Des Petits Ruminants Case in A Lamb

SUMMARY: The case was a nine month-old, male, mixed Sakız breed lamb brought to Sandıklı İlçe Tarım Müdürlüğü from Dodurga village, Sandıklı, Afyonkarahisar for examination and treatment. In clinical examination body temperature, respiration frequency and heart rate were 39.4 °C, 32/min and 106/min respectively. It was observed that the animal was emaciated, unreluctant to move, stagnant, exhausted and had a contracted abdomen and deflected back. Necrotic lesions and proliferations were observed in gingiva, tongue, cheeks and papul like lesions throughout the skin.

Samples (lymph nodes, spleen, liver and blood with anticoagulant) taken from the sacrificed animal were sent to Konya Veterinary Control and Research Institute since the case was thought as subclinical PPR form. In laboratory examinations, the case was then diagnosed as PPR by immunocapture-ELISA regarding the existence of PPR antigen in the samples.

Key words: Lamb, PPR, Subclinic.

GİRİŞ

Küçük Ruminant Vebası (Peste Des Petits Ruminants, PPR), koyun ve keçilerin yüksek ateş, göz yaşı ve burun akıntısı, ağız lezyonları (nekrotik-erosiv stomatitis), sindirim sistemi mukozasında hemoraji, gastroenteritis, ishal, öksürük, bronco-pneumoni semptomları ile karakterize, mortalite ve morbitide oranı yüksek viral bir hastalıktır (Taylor, 1984; Lefevre ve Diallo, 1990).

PPR ilk defa 1942 yılında Batı Afrika'da Gargadennec ve Lalanne tarafından bildirilmiştir. Günümüzde hastalık, Ekvator ve Sahara arasında kalan Afrika ülkeleri, Arap yarımadası, Türkiye dahil, hemen tüm Orta Doğu ülkeleri, Hindistan ve Güney-Doğu Asya'da görülmektedir (Taylor, 1984; Lefevre ve Diallo, 1990). Hastalık doğal şartlarda koyun ve keçilerde görülür. Her iki tür arasında duyarlılık açısından önemli farklılıklar mevcuttur. Keçiler koyunlara nazaran hastalığa

daha duyarlıdır. Birbirine yakın sürülerde bile koyunlarda hiçbir klinik semptom oluşmadan keçilerde hastalığa bağlı ölümler görülebilir. PPR' a karşı duyarlılıkta türler arası farklılıklar kadar, yaş grubu da önemli rol oynar. Özellikle endemik bölgelerde 3-18 aylık genç hayvanlar yetişkinlere oranla daha hassastır. Mevsimsel bir insidens farklılığı olmamasına karşın, yağmurlu ve soğuk mevsimlerde, hayvan hareketlerinin yoğun olduğu dönemlerde ve doğum mevsiminde hastalık daha sık görülmektedir (Taylor, 1984; Lefevre ve Diallo, 1990; Gül ve ark., 2006).

Ülkemizde ise hastalığın varlığı Alçıgır ve ark. (1996) tarafından, 1993 yılında kuzularda patomorfolojik ve immunohistolojik olarak ortaya konmuştur. Gül ve ark. (2001), 1999 yılında Elazığ bölgesinde kuzu ve oğlaklarda hastalığın varlığını bildirmişlerdir.

Bu vaka, bir tokluda saptanan subklinik PPR olgusunu bildirmek amacıyla yayınlanmıştır.

VAKA SUNUMU

Vaka, Afyonkarahisar İli Sandıklı İlçesi Dodurga Köyünden Sandıklı İlçe Tarım Müdürlüğüne muayene ve tedavi için getirilen 9 aylık , erkek Sakız melezi bir kuzudur. Klinik muayeneler sonucu PPR'in subklinik formu olacağı düşünülerek kestirilen hastadan alınan marazi maddeler (lenf yumrusu, dalak, karaciğer ve antikoagülanlı kan) Konya Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsü' ne gönderilmiştir. Anamnezde hastalığın görüldüğü toklu Sandıklı İlçe Tarım Müdürlüğündeki Veteriner Hekimlere muayene için getirilmiştir. Hastanın yapılan klinik muayenesinde vücut sıcaklığının 39.4°C, solunum sayısı 32/dk ve kalp frekansının 106/dk olduğu saptanmıştır. Hayvanın zayıf, durgun ve takatsiz olduğu, hareket etmek istemediği, sırtı kambur ve karnı çekik tuttuğu gözlenmiştir (Şekil 1, 2). Ayrıca diş etlerinde, dilde, yanaklarda nekrotik lezyonlar ve proliferasyonlar olduğu görülmüştür (Şekil 3).

PPR antijeni yönünden yapılan immunocapture enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA) ile PPR antijeni pozitif bulunmuştur. Hastalık Sandıklı İlçe Tarım Müdürlüğünün Hayvan Sağlığı ve Zabıtası

Kanununa göre 11.08.2008 tarih ve B.03.4.SNDK.4.03.40-111/1478 sayılı yazı ile hastalık çıkışı, 05.09.2008 tarih ve B.03.4.SNDK.4.03.40-526/1478 sayılı yazı ile hastalık sönüşü yapılmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

PPR'in koyun ve keçilerde klinik olarak perakut, akut ve subklinik olmak üzere 3 formunun olduğu bildirilmiştir (Taylor, 1984; Lefevre ve Diallo, 1990; Gül ve ark., 2001).

Epidemiyolojik olarak bölgeler arasında önemli farklılıklar olduğu, epizootik formda olduğu bölgelerde %80-90 morbidite ve %50-80 arasında ölümler görülür. Endemik olarak görüldüğü bölgelerde nadiren ölümler görüldüğü gibi, genelde subklinik (gizli) enfeksiyonlar şeklinde seyrettiği ifade edilmiştir. Hastalık doğal şartlarda koyun ve keçilerde görülür. Her iki tür arasında duyarlılık açısından önemli farklılıklar mevcuttur. Keçiler koyunlara nazaran hastalığa daha duyarlıdır. Birbirine yakın sürülerde bile koyunlarda hiçbir klinik semptom oluşmadan keçilerde hastalığa bağlı ölümler görülebilir (Taylor, 1984; Diallo, A., 1988; Lefevre ve Diallo, 1990; Gül ve ark., 2006).

Subklinik formun direnci daha yüksek koyunlarda görüldüğü bildirilmiştir. PPR'a karşı duyarlılıkta türler arası farklılıklar kadar, yaş grubu da önemli rol oynar. Özellikle endemik bölgelerde 3-18 aylık genç hayvanlar yetişkinlere oranla daha hassastır. Mevsimsel bir insidens farklılığı olmamasına karşın, yağmurlu ve soğuk mevsimlerde, hayvan hareketlerinin yoğun olduğu dönemlerde ve doğum mevsiminde hastalık daha sık görülmektedir (Taylor, 1984; Lefevre ve Diallo, 1990; Diallo, A., 1988; Gül ve ark., 2006).

Subklinik formların yerli ırkların doğal direnci nedeniyle bazı bölgelerde yaygın olarak görüldüğü, böyle olaylarda hastalığın değişken semptomlarla 10-15 gün süreyle devam ettiği ve son dönemlerinde kontagiyöz karakterde, ektimadakine benzer papül veya püstüller görülebileceği vurgulanmıştır. Subklinik formda klinik bulgular ile hastalığın teşhisinin güç olduğu, hastalıkta görülen deri lezyonlarının ektima ve çiçekle karıştırılabileceği

bildirilmiştir (Lefevre ve Diallo, 1990; Gül ve ark., 2006).

Hastada görülen klinik semptomlar, dilde, diş etlerinde, yanaklarda görülen nekrotik lezyonlar ve proliferasyonlar literatür bilgileriyle benzerlik göstermektedir (Lefevre ve Diallo, 1990; Gül ve ark., 2001; Gül ve ark., 2006).

Sonuç olarak; hastalığın yayılmasını önlemek, kayıpları en aza indirmek ve hastalığın erken tanısını koyabilmek için toklularda ağızda ektima benzeri lezyonlar ile karakterize olgularda PPR'nin dikkate alınmasının gerektiği kanısına varılmıştır.

Şekil 1 : PPR' li tokluda genel görünüm

Şekil 2 : PPR' li tokluda genel görünüm

Şekil 3 : PPR'li tokluda burun ve yanaklardaki nekrotik lezyonlar

KAYNAKLAR

- Alçıgır G, Atalay VS ve Toplu N. 1996. Türkiye'de Kuzularda Peste Des Petits Ruminants Virus Enfeksiyonunun Patomorfolojik ve İmmunohistolojik İlk Tanımı. Ankara Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Dergisi., 43: 181-189.
- Diallo, A., 1988. Rinderpest and Peste des petits ruminants. Constant threats to animal farming in many developing countries. Impact of Science on Society 150: 179-192.
- Gül Y, Dabak M, İssi M. 2001. Elazığ'da 1999 Yılında Koyun ve Keçilerde Gözlenen Peste Despetits Ruminants (PPR) Olguları. Fırat

Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 15 (1): 31-38.

Gül Y., Kızıl Ö., İssi M., 2006. Bir Kuzuda Saptanan Subklinik Küçük Ruminant Vebası (Peste Des Petits Ruminants, PPR) Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 20 (3), 245-247

Lefevre PC, Diallo A. 1990. Peste Des Petits Ruminants. Rev. Sci. Tech. Off. Int. Epiz. 9, (4): 951-965.

Taylor WP. 1984. The Distribution and Epidemiology of Peste Des Petits Ruminants. Prev Vet Med, 2: 157-166.

ⁱ Yazışma Adresi

İsmail AYTEKİN

İlçe Tarım Müdürlüğü Şuhut/AFYONKARAHİSAR

e-mail: aytekinism@hotmail.com